

Aan de verkiezing van Brabants Mooiste Boerderij deze zomer was een verhalenwedstrijd verbonden. De jury, 'verhalenboer' Rinus Hoondert uit Breda, columnist/taalkundige Wim Daniëls uit Eindhoven en adjunct-hoofdredacteur Twan van den Brand van het Brabants Dagblad, selecteerden uit tachtig inzendingen de drie mooiste verhalen. De nummers twee en drie waren al te lezen in de dagbladen. Het winnende verhaal, geschreven door Theo Verstegen uit Boxtel, vindt u hierbij.

D'n herd is het hart van de boerderij

Na het werk, samen bij de schouw.

Frans en Boukje. 'Dat wordt een heel gezond kindje.' ▶

De boerderij in het voorjaar.

Vlak bij de Kampina en de Kleine Aa ligt onze eeuwenoude boerderij. 'Wat moet je met zo'n oude knip?' zei iedereen tegen ons toen wij deze boerderij in 1971 kochten. 'Ik zou 'm omstoten en er iets nieuws neerzetten.'

Op een zondagmiddag in de winter gingen wij naar het buurtschap Nergena, op bezoek bij Frans en Drika, de oude boer en boerin. Zij hadden nog twee koeien op stal, een paard en een paar kippen. Drika wilde verhuizen naar een huisje aan de rand van het dorp. 'Wij worden oud en wij hebben gin kènder, wa moet er me deez boerderij?'

Toen ik met Rikie, mijn vrouw, het erf opliep zei ik tegen haar: 'Hier wil ik met jou oud worden.' We gingen achterom door het melkbussenhok, de voorstal op, door de geut, de donkere herd in, en we gingen om de tafel zitten. Het klikte meteen met Frans en Drika en daarom konden we de boerderij overnemen. Voor Frans was het belangrijk dat hier iemand kwam wonen die geïnteresseerd was. 'Hier hebben wij altijd gewoond, van vader op zoon, het is niet gemakkelijk om hier weg te gaan, kunde da geleuve?'

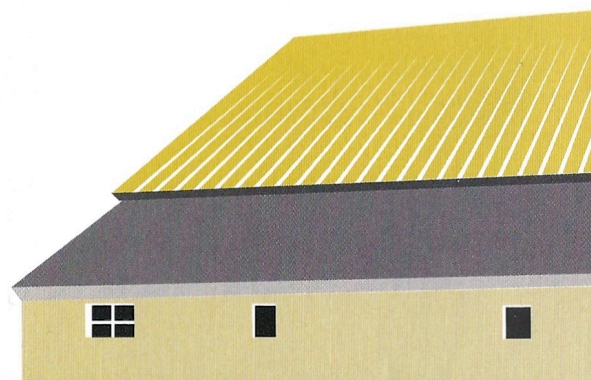
Alles was er nog: de schouw, de geutsteen met de pomp, de opkamer, de kelder, de grupstal, de deel, de karrenschop, de put, de kakdoos tegen de schuur. We gingen er wonen, en Frans kwam elke dag op zijn stevige zwarte fiets uit zijn huisje aan de rand van het dorp naar ons toe. We gingen aan het verbouwen, samen met Frans. Een ontdekkingsstocht door de boerderij. Frans, hoe was dit hier vroeger? We sloopten houten wandjes die ooit tegen

de kou waren aangebracht, de herd werd weer een grote ruimte. Na het werk zaten we samen bij het vuur in de schouw, de kousenvoeten opgetrokken op de sporten van de stoel. Frans genoot, wij vroegen hem alles en hij vertelde.

Hoe de grote koperen sopketel werd gebruikt om aardappels in te koken voor de varkens. Wie er in de opkamer sliep en waar de bedstee had gezeten. De grupstal, de Hollandse stal met de rij palen waar de koeien aan vast stonden, was er gekomen toen hij begon te boeren, maar daarvoor was het een potstal geweest. Daar werd heidestrooisel gebruikt voor de koeien om op te liggen, en zo werden tegelijk ook de heiveldjes ontgonnen want de mest uit de potstal werd daar uitgereden. Het mos op het strooien dak moest je in de gaten houden, want waar er te veel mos is verweert het. Er lag roggestro klaar op de strozolder, want je had een veldje rogge op een hoger gelegen stukje grond.

We zagen dat de boerderij scheef zakte, en we klommen in het gebint om een balk te vervangen. We werkten samen buiten. Zo heeft Frans mij leren zeisen en de zeis te haren, je kartelt hem scherp. Je moet dat met volle aandacht doen en je wordt er rustig van. 'Mooi werk, zeisen, als je dat goed kunt laat je de zeis 't werk doen.'

'In het voorjaar stil achter de ploeg aan lopen, met de paarden aan de leidsels en de ochtendzon op het veld, da vond ik nou schôôn', zei Frans. 'Dan ploegde ik zo dat ik aan het eind van de

De boerderij in de winter.

Frans in de grupstal.

akker de buurman tegenkwam die ook aan het ploegen was. Dan konden we even buurten en dan kregen de paarden even rust. Dan kwam je thuis met dampende knollen en dan was er spek met eieren. Tegenwoordig zit een boer op een tractor, hij zwaait maar je kunt niet praten want de tractor maakt herrie en hij heeft de transistorradio aan. Dan zegt ie: ik heb het goed voor elkaar, ik heb gin man nodig, ik kan 't alleen af. Kijk da kan ik niet geleuve, da da goed is, da ge gin man mir nodig het. Je bent niet van deze tijd zeggen ze tegen mij, mar moette wel in alles mee oetijd mee gaan, wa denkte gij daarover? Gijj het en voor geleerd??

Frans keek naar de stand van de zon om te zien hoe laat het was. 'Ik denk dat het tussen half vijf en kwart voor vijf is, maar ik zit er nie wijd neffe.' Wat zo fascineert aan deze boerderij is het samen genieten van de eenvoud, het leven met de seizoenen, de avondzon. Het hele jaar door kun je vanuit de herd de zon zien ondergaan boven de Kleine Aa, de plek waar hij ondergaat, verschuift elke dag een beetje. In de winter gaat hij in het zuidwesten onder, in de zomer in het noordwesten.

In de eerste winter zaten we rond het vuur onder de schouw in de herd, want we hadden nog geen verwarming. Het vroom buiten en dan besef je ineens dat hier al generaties lang lief en leed is gedeeld. Voor het slapen gaan zaten ze daar te praten of stil te

Hof van Vijfeijken: meer mensen dan al die tijd ervoor.

zijn, werd de dag doorgenomen, alvorens in de bedstee te duiken. Vijf generaties Van der Meijden hebben hier geleefd en gewerkt als boer, van vader op zoon, vanaf 1740 of nog eerder.

Toen wij hier een jaar woonden, werd ons eerste kind Boukje geboren en wilde Frans weten of het kindje in de boerderij was geboren, dat vond hij belangrijk. 'Ja? Dan is het goed. Er is veertig jaar geen kindje geboren, dus alle ziektes zijn er uit, dat wordt een heel gezond kindje.' Wij hebben het hier samen goed gehad, met de kinderen, met de burens, met vrienden. In de stallen kwam een groepsaccommodatie en die werd naar Rikies naam Hof van Vijfeijken genoemd. Frans zei: 'In de tijd dat jullie hier wonen zijn er meer mensen geweest dan al die tijd daarvoor.'

Frans is al lang overleden. Zijn stoel staat nog onder de schouw. Nog steeds is de herd het hart van de boerderij, waar wel en wee worden doorgenomen. Het ergste wat ons is overkomen is dat Rikie is overleden. Maar het leven gaat verder en wat er ook gebeurt, lief en leed wordt gedeeld in de herd. De muur, de vloer, de zolder, ze zijn er nog, maar het gaat om het leven, om de mensen, om de verhalen die je doorgeeft. Binnenkort wonen we hier weer met drie generaties.

In een boerderij brengt elke generatie nieuwe dingen aan. Voor het huis staan twee lindebomen. Die zijn nu een eeuw oud. Daarvoor stonden er nog oudere lindebomen. Die zijn begin twintigste eeuw uit 'modernigheid' gekapt, maar dat was 'toch mar niks'. Toen heeft de vader van Frans nieuwe lindebomen geplant. Die houden de boerderij koel in de winter en warm in de zomer.

